

HRVATSKI glasnik

XXXIV. godina, 46. broj

14. studenoga 2024.

cijena 300 Ft

Spomendan biskupa Ivana Antunovića u Aljmašu

FOTO: STIPAN BALATINAC

14. stranica

Ljetni kamp

3. stranica

Narodnosni dan u Andzabegu

10. stranica

Naša Marija

11. stranica

Još

U dugoj, uskoj ulici koja vodi do središta mjesta stoji dvojezična tabla. Ja u sebi čitam samo hrvatski naziv. Petrovo Selo.

Nepoznati ljudi s osmijehom me srdačno upućuju na mjesto koje tražim. Obilazim crkvu. Tamo se okupljaju u parovima, grupicama, a opet daju dojam bliskosti kao da su jedna obitelj. Jedno poznato lice stiže biciklom, silazi, krene mi u susret i zagrlj me. Zatim objasni kako se ranije nalaze u crkvi da se nešto dogovore.

A meni prođe kroz glavu kako se oni nalaze u crkvi da nešto se dogovore, a mi na Zoomu.

Uvijek se rado vraćam ovamo. Kao u neku oazu ravnoteže, opuštenosti, mira. Ali i pjesme. A pjesma je bila glavni razlog radi kojeg sam taj dan stigla. Kako je riječ o mjestu gdje se gotovo svi bave glazbom, ne čudi da se upravo tu tradicionalno održava hrvatsko natjecanje u pjevanju koje ujedinjuje hrvatsku mladež u Mađarskoj, ali i izvan granica zemlje.

Ne znam jesam li ikad bila u sali koja je bila toliko puna. Dugi redovi usko posložena mnoštva stolica bili su ispunjeni dobrano prije početka programa, a bilo je i puno publike koja je stajala u prolazima sa strane. Toliki interes pomalo je unaprijed odavao da ćemo svjedočiti spektaklu.

Nonšalantni voditelji duhovitošću i profesionalnom uhodanošću zaokruživali su nastupe mladih pjevača, za koje bi se moglo reći da su sretnici što im „čuva leđa“, tj. svira uživo, bend takva kalibra. Ali ipak, najveći sretnici smo bili mi. Publika.

Te večeri publika se smijala, pljeskala u ritmu, glasno navijala za svoje favorite s parolama u rukama, a neke su je izvedbe dirnule do suza. Dok smo bili nošeni valom uhu milih pjesama i divnim izvedbama, pomislila sam: ne bih sad rado bila na mjestu žirija. Kako sad izabrati pobjednike?

Iako je dugo trajalo, meni se činilo da je bilo kratko. Da bih još gledala. Da bi bilo dobro da je takvih programa još.

Još.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Sveučilišnu školu mogu pohađati i učitelji hrvatskoga kao inoga jezika koji se žele usavršavati u području ovladavanja inim jezikom sudjelujući u nastavi i pohađajući predmet koji je samo njima namijenjen.“

Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture trajat će od 23. lipnja do 18. srpnja 2025., a prijave se očekuju do 23. svibnja 2025. Škola se odvija u Zagrebu u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Rektorata Sveučilišta u Zagrebu.

Namijenjena je mladeži hrvatskoga podrijetla i svim drugim studentima koji žele upoznati Hrvatsku, steći ili proširiti svoje znanje o njoj, naučiti ili usavršiti hrvatski kao ino jezik (J2). Sastoji se od akademske nastave Hrvatskoga jezika u organizaciji Sveučilišta u Zagrebu te programa kulture u organizaciji Hrvatske matice iseljenika koji sadrži i predavanja iz hrvatske kulture. Sveučilišnu školu mogu pohađati i učitelji hrvatskoga kao inoga jezika koji se žele usavršavati u području ovladavanja inim jezikom sudjelujući u nastavi i pohađajući predmet koji je samo njima namijenjen.

Akademski program obuhvaća 120 školskih sati nastave, u što je uključena i terenska nastava (jedan školski sat traje 45 minuta). Dvadeset i pet sati tjedno odnosno 120 sati (uključeni ispiti) tijekom četiri tjedna škole.

Polaznici imaju pet sati obvezne nastave jezika dnevno pet dana u tjednu – od ponedjeljka do petka. Jezičnu nastavu čine posebni gramatički sati, lektorski sati na kojima se uči i vježba gramatika, proširuje rječnik, razvijaju komunikacijske sposobnosti te sati koji su usmjereni na pojedine jezične vještine: čitanje, pisanje, slušanje i govorenje. Sastavni je dio nastave škola u prirodi koja se organizira na izletima u Hrvatsko zagorje i na Plitvička jezera. Od polaznika se očekuje obavljanje svih nastavnih obveza (redovito pohađanje nastave, pisanje domaće zadaće, izrada projektnih zadataka) te nabava knjiga i priručnika prema preporuci nastavnika.

U Sveučilišnoj školi hrvatskoga jezika i kulture znanje hrvatskoga jezika dijeli se na tri razine: početnu, srednju i naprednu. Svaka se razina dijeli na dodatne tri razine (početna: P1, P2, P3; srednja: S1, S2, S3; napredna: N1, N2, N3), a postoje i podrazine koje omogućuju razlikovanje prema vrstama jezičnoga znanja (P1.a, P1.b). Prednost je takva razgranatoga stupnjevanja vidljivost napretka u ovladavanju hrvatskim kao i mogućnost da se povežu sa zajedničkim sustavom (uključujući Europski referentni jezični okvir Vijeća Europe iz 2001.).

Studentima se preporučuje uporaba Europske jezične mape (s razinama A1 – C2). Nastava je prilagođena znanju i interesima polaznika, pa se pravi početnici drukčije poučavaju od polaznika s jezikoslovnim interesima (poput studenata slavistike). Budući da se nastava održava u malim skupinama (najviše 12 polaznika u skupini), ukupan broj skupina uvijek ovisi o ukupnom broju polaznika i njihovu dotadašnjem znanju, pa skupine znaju biti i raznovrsne ili heterogene po znanju.

Program iz hrvatske kulture i povijesti sastavni je dio škole koji organizira Hrvatska matica iseljenika. Program uključuje predavanje o hrvatskoj kulturi i drugim sastavnicama hrvatskoga identiteta. Uz stručno vođenje organiziran je razgled središta Zagreba, posjeti muzejima, kulturnim i znanstvenim ustanovama te odlasci na kazališne predstave i koncerte. Uz navedeno tu su i Studijski izleti u Hrvatsko zagorje i na Plitvička jezera uz stručno vodstvo.

Svakoga tjedna iz hrvatskoga jezika polaznici pišu pismeni ispit kako bi učitelji mogli pratiti njihov napredak. Tjedni ispiti služe i za navikavanje na ispit kako bi završni bio manje stresan. Polaznici koji u svjedodžbi Sveučilišta u Zagrebu žele imati naveden predmet Hrvatska kultura polažu ispit iz kulture u petak 11. srpnja. Na kraju akademskoga programa polaže se završni ispit iz hrvatskoga jezika. Završni se ispit sastoji od dva dijela: pismenoga i usmenoga. Pismeni ispit čine komunikacijska pitanja, gramatička i sastavak o zadanoj temi. Usmeni ispit sastoji se od ispita slušanja i govorenja, a uključuje i pripremljeni govor i razgovor s ispitnim povjerenstvom.

Kako Sveučilišnu školu organiziraju dvije različite i odvojene ustanove, Sveučilište u Zagrebu i Hrvatska matica iseljenika, i školarine trebaju biti plaćene odvojeno. Hrvatska matica iseljenika – Program kulture: 250 €. Sveučilište u Zagrebu – Akademska školarina: 720 €. Školarine treba uplatiti najkasnije 1. lipnja 2025. godine.

Prijave se očekuju do 23. svibnja 2025. (adresa: Hrvatska matica iseljenika, Trg S. Radića 3, 10000 Zagreb, Croatia, fax. ++ 385 1 61 11 522, e-adresa: lada.kanajet@matis.hr).

Branka Pavić Blažetin

Održan Ljetni kamp za nastavnike hrvatskoga jezika iz Mađarske

Na otoku Krku je od 22. do 29. rujna održan Ljetni kamp za nastavnike hrvatskoga jezika iz dijaspor. Pokrovitelj Kampa je Katedra Čakavskog sabora Modruše, koja je prihvatila Kamp kao jedan od svojih godišnjih projekata. Organizirala ga je i program sastavila voditeljica Kampa prof. dr. sc. Sanja Vulić, zajedno sa suradnicom dr. sc. Lidijom Bogović. Grad Krk je besplatno ustupio Malu vijećnicu za održavanje nastave iz hrvatskoga jezika i kulture.

Na predavanju

Nastavni program koncipiran je kombinirano pa je, osim nastave u zatvorenom prostoru, veliki dio programa u okviru Kampa realiziran kao terenska nastava. Budući da je ovo Marulićeva godina jer se obilježava 500. obljetnica pjesnikove smrti, prof. Vulić održala je predavanje „Marko Marulić – domoljub i Europejac kasnoga srednjovjekovlja”. Drugo je svoje predavanje naslovlila „Hrvatsko onomastičko nazivlje”. Lidija Bogović održala je predavanje „Bogoslav Šulek – graditelj hrvatskoga jezika” te održala vježbe iz gramatike hrvatskoga jezika.

Za sudionike Kampa svakodnevno je organizirana terenska nastava s predavanjima na otvorenom u okviru koje su posjetili špilju Biserujku i slušali predavanje o karakteristikama špilje i njezinoj endemskoj fauni, razgledali kulturne znamenitosti grada Dobrinja i izložbu „Women” u Galeriji u Dobrinju, sudjelovali u panoramskoj vožnji drvenim leutom od Malinske do Porta i natrag, uz predavanja o povijesti Dubašnice i o gradnji tradicionalnih drvenih brodice na Krku, te razgledali maslinike na Kanajtu i ostatke crkvice sv. Petra, uz predavanje o povijesti maslinarstva na Krku te o načinima branja maslina i pripremanja ulja vrhunske kvalitete (uz degustaciju). U Vrbniku su se susreli s pjesnikinjom Marinkom Matanić Polonijo u njezinu domu te slušali njezine čakavske pjesme i izvorni vrbnički mjesni govor. Također su imali priliku

detaljno razgledati grad Krk i grad Vrbnik uz predavanja prof. Vulić o povijesti, jezičnim posebnostima, književnoj djelatnosti i inom kulturnom životu te antropološkim zanimljivostima tih mjesta.

Za sudionike Kampa također je organiziran izlet katamaranom iz Šila u Crikvenicu, uz posjet Gradskoj galeriji Crikvenica. Pretposljednega dana organiziran je još jedan izlet – na Cres, u grad Cres. Posljed-

Studijski izlet

U okviru Festivala TEF na Krku sudionici Kampa pratili su izvedbe tradicijske glazbe (sopci) i plesa otoka Krka, slušali predavanje alpinista i novinara svjetskoga glasa Stipe Božića naslovljeno „Snimanje u nemogućim uvjetima” te vrlo aktivno sudjelovali na radionici „Kompozicija u fotografiji i filmu – Krk u jednoj minuti” koju je vodio Josip Pino Ružić.

njega dana Kampa sudjelovali su na sv. misi u katedrali u Krku te poslije razgledali katedralu.

Ovogodišnji kamp za nastavnike hrvatskoga jezika iz dijaspor organiziran je uz novčanu potporu Središnjega državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Turističke zajednice Grada Krka.

Sanja Vulić

IVAN GUGAN

„Gospodarska situacija nije takva, barem sad, da bismo mogli planirati nešto veće“

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

Čestitam Vam na trećem uzastopnom mandatu predsjednika HDS-a i na dobivenom povjerenju kandidacijske organizacije Savez Hrvata u Mađarskoj, čije ste liste bili nositelj, kao i na povjerenju zastupnika Skupštine HDS-a. Dva mandata nisu malo, a treći je započeo. Izgleda kako je deset godina puno. Je li to tako?

Izgleda puno, a i jest puno. Sad sve više osjećam neki umor i možda pritisak. Ja sam s velikim entuzijazmom krenuo prije sad već deset godina u tu priču s novim institucijama, s puno novih programima što se državne samouprave tiče. Ali to je određeni stres jer gotovo pa nema tjedna kad ne razmišljamo o sljedećoj priredbi. Bilo da je to priredba državne samouprave ili neka priredba koju organizira naša institucija, ali je državnog karaktera. Tako da nema tjedna da ne razmišljamo unaprijed kako bi trebalo organizirati i pripremiti cijeli sustav. I tako onda prolazi cijela godina, a onda godine u nizu i to je već jedanaesta godina polako. Tako da da, puno je.

Hrvatska državna samouprava političko je tijelo. Priredbe i ostalo trebaju raditi institucije Hrvatske državne samouprave. Ali Vi se ipak trudite biti nazočni na što više događanja kako bi ljudi bili osviješteni da postoji i da djeluje Hrvatska državna samouprava.

Ja sam maločas spomenuo programe. Naravno, osim programa tu su svakodnevnih poslovi ovdje u pečuškom uredu ili u Budimpešti. Bude nekoliko dana u mjesecu kad od jutra do popodneva potpisujem razne dokumente. Uz to treba držati vezu s raznim samoupravama, mjesnim, županijskim, pa s političkim partnerima, manjinama u Mađarskoj, vladinim tijelima i u Mađarskoj i u matičnoj domovini Hrvatskoj.

Kad me ljudi vide na programu, to je jedan mali dio posla. Ali ja smatram iznimno važnim biti nazočan među ljudima

zato što, kako ste i rekli, naše ljude neće previše zanimati jesam li ja nazočan na nekoj konferenciji ili sam razgovarao s nekim županom ili gradonačelnikom ili ministrom, nego jesam li na njihovoj priredbi. To me je u početku pomalo iznenadilo jer se nisam smatrao toliko važnim, ali sam se uvjerio kako je ljudima važna nazočnost predsjednika HDS-a, pa zato i ja smatram da moram biti na što više priredaba i biti s ljudima. To je i poticaj za daljnji rad organizatorima, ali i prilika za susrete, razgovore i dogovore i sagledavanje problema, načina kako pomoći i stvaranja novih ideja.

Dakle, to je jedan jako važan dio našeg i mojeg posla i uvijek mu se radujem jer zapravo tako prolazi moj cijeli radni vijek, najprije kao novinara, a poslije i kao predsjednika HDS-a. Među našim ljudima.

Narodnosni izbori održani su 9. lipnja 2024. godine. Predizborna i izborna kampanja bila je oštra unutar hrvatske zajednice. Natjecale su se dvije državne liste. Savezova lista osvojila je 21, a lista Hrvati – Horvátok deset mandata. Osnivačka Skupština HDS-a također je bila žustra, trajala je gotovo pet sati. Kako ocjenjujete osnivačku skupštinu HDS-a?

Počeo bih s time kako je cijela izborna godina prošla u nekoj borbi. Napeto. Aktivno. Dok je Predsjedništvo SHM-a izglasalo Savezovu listu, prošlo je nekoliko mjeseci, a ti mjeseci bili su dosta burni. Slijedili su izbori, a predizborno razdoblje bilo je aktivno. Meni se činilo kako su se poslije strasti malo smirile. Nakon izbora, tijekom ljeta, potražili su me predstavnici druge liste. Razgovarali smo u tri navrata i dogovorili principe, čak i neke konkretne stvari glede strukture državne samouprave, do pojedinih imena, sastava odbora itd.

Mislim kako ono što sam ja na tim razgovorima obećao, naravno, ja sam pregovarao u ime Savezove liste, čiji su zastupnici prihvatili moje sugestije, tako da

ono što sam ja na tim razgovorima obećao, toga smo se i držali. I što se tiče odbora i imena predsjednika odbora, to smo manje-više dogovorili. Razgovaralo se o savjetnici i eventualno o drugom mjestu zamjenika predsjednika. I to smo manje-više dogovorili. Ono što naša strana (Savezova lista) nije prihvatila od druge strane ime je osobe zamjenika predsjednika koju su predložili. Znači, bilo je više prijedloga, sve je prihvaćeno, ali konačan prijedlog zamjenika predsjednika naša strana nije prihvatila.

To je bio glavni razlog za rasprave na osnivačkoj Skupštini, najviše bure i nesuglasica vodilo se oko pitanja treba li biti jedan ili dva zamjenika predsjednika. Zbog prije navedenih razloga Savezova lista bila je za varijantu s jednim zamjenikom. Na preliminarnim razgovorima bilo je riječi i o drugim koncepcijama. Druga lista predložila je da se utemelji tijelo unutar samouprave koje bi imalo određene ovlasti. To zakon ne dozvoljava. To smo na početku morali odbiti, dogovoriti se kako to ne može proći jer zakon točno određuje kakva tijela mogu imati državne samouprave. To su predsjednik, zamjenici, dva savjetnika, odbori. U tim se okvirima može razmišljati i dogovarati.

Na osnivačkoj sjednici druga strana tražila je promjenu pravilnika, što većina nije prihvatila. Struktura Skupštine HDS-a ostala je potpuno ista kao u prošlom mandatu. U izbornoj

kampanji naglašavali ste kako vaša lista nudi politiku kontinuiteta. Za početo zadržati i razvijati. Što je naglasak rada u ovom mandatu?

Da, kako sam rekao, prvi mandat bio je u znaku institucionalizacije. To je manje-više uspjelo. U drugom mandatu naglasak smo stavili na školstvo i rad s mladima. Uspjeli smo osigurati infrastrukturu za škole i neke institucije. Ostalo je u zraku pitanje udžbenika. Rad je započeo, ali smo u zaostatku, nismo dobili ni materijalnu ni stručnu podršku od mađarske vlade, koju trebamo za taj projekt. Ali je krenulo i nadam se nastavku.

Što se tiče nastupajućeg mandata, malo sam oprezniji. Gospodarska situacija nije takva, barem sad, da bismo mogli planirati nešto veće.

Važno je zadržati ono imamo, u prvom redu postojeće institucije. Važno je zadržati ljude koji rade u hrvatskim institucijama, stvoriti u prvom redu financijske okvire za ostanak ljudi u hrvatskoj priči. Tu smo u zaostatku, ali ne samo mi, nego svi imaju taj veliki problem. Ali to nas ne tješi, mi moramo riješiti svoj problem. Radimo na tome, tražili smo povećanje sredstava. Ako ne dobijemo, morat ćemo naći načine za povećanja plaća.

Ne vidite priliku za utemeljenje novih institucija?

Na razgovorima s predstavnicima druge liste bilo je riječi o utemeljenju jedne nove institucije, konkretno u Koljnofu. Ja sam otvoren za to. Ta je inicijativa počela prije nekih osam godina. Tad sam bio u Koljnofu s tadašnjim voditeljem Ureda HDS-a. Razgovarali smo s načelnikom i s bilježnicom i imali konkretne dogovore. Uvjeren sam da bi institucija već radila nekoliko godina da je to onda pokrenuto. Prilike su bile dobre. Danas je financijska situacija teža. HDS trenutačno ne može financirati još jednu instituciju ako za to ne dobije posebnu potporu. I za to ima mogućnosti, ali prvi korak treba učiniti u Koljnofu.

Kako zamišljate financiranje gimnazije u Sambotelu?

Uvjeti su osigurani, od sutra može početi rad u gimnaziji. Dozvole su u tijeku, mislim kako ne bi smjelo biti ikakvih problema. Sve ide svojim tijekom. A što se tiče financiranja, tu puno ovisi o broju djece. Nadam se da će gimnaziju upisati sadašnji polaznici 8. r., ali i sadašnji osmaši iz Gradišća, u prvom redu mislim na Petrovo Selo, možda Čatar, zatim Židan, djeca koja su

išla u Kiseg... Nadam se kako će biti petnaestak učenika prvog razreda gimnazije. Bio bi to pristojan broj, tad bi bio osiguran normalan rad i financiranje. Što se tiče financiranja, nije problem samo sambotel-ska odgojno-obrazovna ustanova.

Da, HDS ima tri u svojem održavanju. Stalno se naglašava i puno se govori o tome da su te tri ustanove nedovoljno financirane, uvijek nedostaje nekih sredstava. Što to nedostaje? Na kraju se dobiju sredstva i sve bude u redu. Zapravo, što se tiče hrvatske zajednice i institucija u održavanju HDS-a, do prije pet-šest godina nije bilo nikakvih problema. Možda je i broj djece bio veći, ali ne samo to, nego je i „glavarina“ koju po djetetu dobiju državne samouprave bila dostatna. Ali nominalna vrijednost posljednjih je deset godina na istoj razini. Taj iznos glavarine danas nije dostatan za nastale troškove.

Ali zašto smo mi u sustavu „glavarine“?

Zato što je takav zakon. Škole u održavanju manjina i vjerskih zajednica dobivaju „glavarinu“. Nema tjedna da mi ne tražimo rješenje problema jer je to problem svih manjina u Mađarskoj. Stalno urgiramo kod nadležnog ministarstva, državnog tajnika za manjine, u parlamentu, na tome radi i Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta, zastupnik Nijemaca, glasnogovornici... I naš je glasnogovornik nekoliko puta potaknuo spomenuto pitanje. Nažalost, izgleda kako nema zakonske promjene. Doduše, prije desetak godina shvatilo se da je stanje neodrživo, pa ministarstvo sklapa ugovor o sufinanciranju s državnim samoupravama koje u svojem održavanju imaju škole. Mi tu potporu nismo trebali do prije tri godine, ali sad i mi imamo poseban ugovor koji nam osigurava dodatnih otprilike 130 milijuna forinti na godišnjoj razini za tri institucije. Ja sam bio protiv toga da se ugovor sklopi na pet godina jer svota ostaje ista, ali nismo imali izbora. Velika je razlika između 130 milijuna danas i prije nekoliko godina. Kritična je bila prošla godina zbog povećane cijene energenata, ali tu je uskočilo državno tajništvo programom financiranja energetske troškova, tako da smo s dobivenih 40 milijuna uspjeli zatvoriti godinu.

Odgojno-obrazovne institucije mogu pružati i neke usluge, recimo usluge smještaja, iznajmljivanja prostorija... Tako mogu nešto i zaraditi?

To nas spašava. Taj se mogući prihod ugrađuje u plan proračuna i s njim se računa kod sastavljanja proračuna. Vjerojatno bi bez toga bilo znatno teže.

Imaju li neke institucije koje prodaju usluge prihode? Neke više, neke manje. Neke organiziraju koncerte, naplaćuju ulaznice... A tu su i tri poduzeća koja bi trebala imati prihode.

Praksa je kod poduzeća da prihod koji ostvaruju ostaje kod njih i troši se na ulaganja u osnovnu djelatnost, uglavnom ulaganja u infrastrukturu.

Vi ste u svojstvu predsjednika HDS-a član udruge Savez državnih manjinskih samouprava. Članovi udruge aktualni su predsjednici trinaest državnih samouprava. Vi ste i jedan od tri dopredsjednika udruge. Čini mi se kako upravo ta udruga raspravlja o pitanjima i zahtjevima prema Vladi.

Važna je suradnja koja se ostvaruje preko članstva u udruzi. Problemi su državnih samouprava slični, a i interesi. Brojčano veće manjine imaju slične i malo drukčije probleme od brojčano manjih manjina. Lobbiramo mi i odvojeno, ali općenito zajedno nastupamo i zastupamo naše zajedničke interese jer je tako najučinkovitije. Usklađujemo pitanja i tako idemo prema mađarskim vlastima. Udruga dobro surađuje s Odborom za narodnosti Mađarskog parlamenta, imamo više zajedničkih sjednica godišnje, udruga na svoje sjednice redovito poziva predstavnike narodnosti (zastupnika i glasnogovornike) u Mađarskom parlamentu. Posebice su važni zajednički razgovori kad je riječ o pitanju državnog proračuna, koji prihvaća parlament. I ove smo godine za sljedeću godinu tražili povećanje proračuna državnih samouprava, ureda, medija i institucija za najmanje 20 % u odnosu na 2024. godinu. Objasnili smo kako je to potrebno zbog inflacije, novih institucija... Savez organizira priredbe, forume za predstavnike manjina na kojima se razmjenjuju i preuzimaju primjeri dobre prakse.

Posljednjih godina naviknuli smo se na to da parlament prihvaća proračun za sljedeću godinu na posljednjoj sjednici ljetnog zasjedanja. U studenom smo, no još uvijek nema proračuna. Svakako je bilo lakše kad smo već ljeti znali što nas čeka iduće godine i koja sredstva imamo. Sad ima neke neizvjesnosti. Ali ako budemo dobili traženo povećanje, onda je svejedno.

Ivan Guban predsjednik je Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske

HDS je organizacija koja sa svojom skupštinom, uredom i medijima, institucijama i poduzećima ima godišnji proračun do gotovo četiri milijarde forinti na godišnjoj razini. To je proračun jednog manjeg grada. Vi ste i predsjednik Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

To su lijepe svote i ogromne brojke kad osoba gleda kao civil i privatna osoba. Jer milijun forinti jest puno, ali ja potpisujem neki ugovor od nekoliko stotina milijuna forinti, to je opet normalno, je li? To je velika odgovornost kod potpisivanja svakog akta. I meni su sve te situacije ponekad čudne, tako da mogu zamisliti kako je čitateljima kad vide brojke. Kao predsjednik državne samouprave potpisujem recimo ugovor od 300 milijuna, a znam da to možda i neće biti dosta za obnovu jedne zgrade, škole... Sva dobivena potpora i sva sredstva su namjenska. To se često ne razumije, znaju se javljati ljudi da bi trebalo toliko i toliko, ali za to nema previše mogućnosti i manevarskog prostora, da tako kažem. O tome smo raspravljali i na osnivačkoj sjednici. Prije nekoliko godina Skupština je izglasala godišnji okvir od milijun forinti. Iz toga predsjednik može udovoljiti nekim manjim molbama i dati simboličnu potporu.

Što se tiče odnosa s vlastima Republike Hrvatske, posljednjih nekoliko godina situacija se znatno i bitno promijenila. Dolaskom vlade premijera Andreja Plenkovića promijenio se odnos prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske, a tako i prema Hrvatima u Mađarskoj. Nekako

osjećam da se sve više prepoznaje naše kulturno i jezično bogatstvo i naša želja da to sve sačuvamo. Vidi se to i u radu Savjeta Vlade i u radu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Znatno se povećala i potpora programima i projektima Hrvata izvan Republike Hrvatske, pa tako i našima. Recimo, prije deset godina dobili smo, cijela zajednica, ukupno oko 200 tisuća kuna (tad oko 10 milijuna forinti), a danas imamo ukupnu potporu od skoro milijun kuna (posljednja kunska potpora). A ne govorimo kako se sve više naših samouprava i udruga izravno natječe prema Središnjem državnom uredu. A onda još uvijek nisam govorio o odluci Vlade Republike Hrvatske da strateški već godinama sufinancira rad Hrvatskog kazališta Pečuh. Ukupno se potpora Vlade Republike Hrvatske posljednjih godina udeseterostručila.

Ivan Guban i Ivan Anušić potpisali su sporazum o suradnji HDS-a i Osječko-baranjske županije

To je veliko olakšanje. Što se Hrvatskog kazališta tiče, to spašava jer je s mađarske strane potpora opala i kasni. Važno je napomenuti, a to je i tendencija, kako je na natjecajima u Mađarskoj, ne samo zbog inflacije, manje sredstava. Samouprave i udruge počele su se natjecati u sve većim broju na natjecajima Središnjeg državnog ureda.

Rekli ste da treba zadržati postojeće članove zajednice. Kako ocjenjujete rezultate popisa stanovništva, jezične kompetencije, jezik komunikacije, koji se gubi čak i u našim institucijama?

To je najveći problem. Što se tiče brojki iz popisa, ima objektivnih i subjektivnih razloga zašto su takve kakve jesu. Mislim kako statistička brojka od 20 000 Hrvata u Mađarskoj ne odgovara stvarnosti, nije realna. Mislim kako možemo reći da nas ima oko 40 000, ja vjerujem da toliko Hrvata ima u Mađarskoj. Nema dana da netko kaže da je npr. još i njegova baka bila Hrvatica. Ako bismo gledali tko je podrijetlom Hrvat, možda je to i više od stotinu tisuća ljudi. Imamo oko 11 000 politički aktivnih pripadnika zajednice. Tendencija je uglavnom kod svih manjina opadanje broja pripadnika i sve manji broj pripadnika koji se izjašnjava kako im je hrvatski materinski jezik. Zabrinjavajuće je to što se jezik gubi iz komunikacije, slabe su jezične kompetencije, naši tradicionalni hrvatski otoci nestaju. Nestaju naselja u kojima se u mojem djetinjstvu uopće nije govorio mađarski jezik. Mladi ih napuštaju jer nemaju priliku za rad, iseljavaju se i ne vraćaju se. Odlaze u veće gradove, u inozemstvo. Ako u novoj sredini nema mogućnosti za učenje jezika u školi, gubitak je nenadoknadiv. Tu puno ne možemo učiniti.

To je pitanje kako možemo sačuvati, vratiti jezik među one koji su ga naučili u roditeljskom domu, kako njih približiti našim školama, vratiti u uporabu materinski jezik. Najlakše bi bilo reći da ćemo napra-

viti jednojezičnu hrvatsku školu. Bio bih jako sretan da imamo makar 50 djece, u svakom razredu po pet Hrvata, ali to neće nitko financirati, to se ne može financirati.

Zasad se ne može. Na kojoj se zakonskoj regulativi želi poraditi u nastavjućem razdoblju?

Problemi manjina generalno su isti i svi imaju problem gubljenja materinskog jezika, pa čak i njemačka manjina, koja govori svjetski jezik. Uz ostalo i to su veliki izazovi i zadatci ovoga mandata – naći iskorak u pravcu jačanja jezične kompetencije.

Foto: Ured HDS-a

„Zlatni prsten za Mohač“ dodijeljen Đuri Jakšiću

Na svečanoj sjednici Gradskog vijeća u povodu 20. kolovoza, kad se slavi Dan državnosti i blagdan svetog Stjepana, uručena su javna priznanja Grada Mohača. Među 12 nagrađenih Mohačana bio je i predsjednik Hrvatske samouprave Mohača Đuro Jakšić, dugogodišnji predsjednik Čitaonice mohačkih Šokaca (Šokačkog kera) i vijećnik Samouprave Grada Mohača. Dodijeljeno mu je najveće gradsko priznanje – Nagrada „Zlatni prsten za Mohač“.

Mohački gradonačelnik Gábor Pávkovics tom je prigodom uz ostalo naglasio: „Kako je već naš prvi kršćanski vladar, kralj sv. Stjepan prepoznao da dugoročno može opstati i biti uspješna samo zemlja koja je svestrana i stoji na više stupova, tako znamo da sve ovo vrijedi za svako naselje. Zato mi je jako važno što će 20. kolovoza osim državnih biti dodijeljena i gradska priznanja koja mještani dodjeljuju svojim sumještanima“, naglasio je gradonačelnik.

Svečanost u auli Gradske vijećnice uvijek je nagrađivanje, izraz zahvalnosti i poziv na pozornost. Nagrađuju se ljudi koji

svoj svakodnevni posao obavljaju s iznimnom predanošću ili koji u svoje slobodno vrijeme preuzimaju dodatne zadatke na uzoran način za zajednicu, a u konačnici i za Mohač. „I ove godine imamo se kime ponositi. Čestitamo svim našim dobitnicima nagrada“, istaknuo je gradonačelnik, koji je i uručio nagradu Đuri Jakšiću.

Kako je naglašeno na svečanosti, prijedloge osoba za nagradu mogli su dati ljudi koji ih najbolje poznaju, koji žive u Mohaču, građani Mohača. Na temelju pristiglih podnesaka o dodjeli priznanja odlučivalo je Gradsko vijeće, a osim Zlatnoga prstena do-

Đuro Jakšić

djeluju se i odličja u znak poštovanja grada Mohača te nagrade istaknutim osobama u javnoj službi, obrazovanju, zdravstvu, sportu te policajcu, policajcu riječne policije i vatrogascu godine.

S. B.

KERMEZ SVETOG MIHOVILA U SUKITU

U organizaciji Hrvatske samouprave Sukita i Mjesne samouprave Sukita održan je tradicionalni kermez svetog Mihovila. Cjelodnevni programi odvijali su u Domu kulture i u prostoru zavičajne kuće. Djecu je čekao dvorac na napuhavanje, vrtuljak i sajam. Gosti i mještani mogli su razgledati muzej zavičajne kuće. U poslijepodnevnom programu održan je bogat kulturni program. U programu su sudjelovali: dječja plesna skupina Osnovne škole „János Arany“ iz Egraga (Egerág), Muški pjevački zbor „Hrastina“ iz Udvara te dječja i odrasla skupina KUD-a „Marica“ iz Salante. Nakon kulturnog programa slijedila je zajednička večera i druženje, doznaje Hrvatski glasnik. Navečer je bio bal na otvorenome, a o dobrom raspoloženju brinuo se mohački Orkestar „Planina“.

Zahvala organizatora sudioncima programa

U Sukitu je na izborima 13. listopada 2019. godine izabrano tročlano zastupničko tijelo hrvatske samouprave: Dóra Bunyevác Monostori, gospođa Ferenc Hencza i Tamás Matakovics. Na izborima održanim 9. lipnja 2024. godine u mjesnom registru bilo je 36 hrvatskih birača. Kandidiralo se četvero kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na biralište su izišla 33 glasača (91,67 %), a jedan je glasački listić bio nevažeći. Kandidati i broj osvojenih glasova: Anna Matakovics 15, Ferencné Hencz 22, Dóra Bunyevác Monostoriné 20, Tamás

Matakovics 18. Broj glasova za listu Hrvatske samouprave Baranjske županije: 28. Broj glasova za državne liste: Saveza Hrvata u Mađarskoj 26, Udruga Hrvati – Horvátok 5.

Sukit je naselje u okolini Pečuha smješteno u susjedstvu Egerága i Áte. Prvi put spominje se 1181. godine, a nakon protjerivanja Turaka naseljavaju ga Hrvati. Tek od početka 19. stoljeća počinju se useljavati Mađari i Nijemci. Danas u selu živi oko 350 stanovnika, a uz hrvatsku narodnosnu samoupravu djeluje i romska narodnosna samouprava. Prema podatcima iz posljednjeg popisa stanovništva 85,9 % stanovnika izjavilo je da su Mađari, 13,2 % da su Hrvati, 6,6 % da su Romi, 0,3 % da su Bugari. Za načelnicu je na izborima 2024. izabrana Judit Varga Hencz.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Richárd Oroszi

52. seminar Zagrebačke slavističke škole za strane slaviste

Od 18. do 31. kolovoza 2024. u Dubrovniku je održan 52. hrvatski seminar za strane slaviste. U okviru konverzijskih lektorata polaznici su usavršavali znanje hrvatskoga jezika, a u okviru proseminara i predavanja raspravljali su o jezikoslovnim, književnim, povijesnim i kulturnim temama koje povezuje središnja tema Seminara – *(Kratki) spojevi u hrvatskome jeziku, književnosti i kulturi*. Na ovogodišnjem seminaru tijekom prvoga tjedna sudjelovala je profesorica Odsjeka za kroatistiku Sveučilišta u Pečuhu dr. sc. Timea Bockovac, a tijekom drugoga tjedna suradnik Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Silvestar Balić, studentica Odsjeka za kroatistiku Sveučilišta u Pečuhu Luca Barilović te još nekolicina polaznika s mađarskih sveučilišnih centara.

Zagrebačka slavistička škola (Hrvatski seminar za strane slaviste) posebna je djelatnost Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Polaznici su Škole strani studenti kroatistike i slavistike, sveučilišni nastavnici koji predaju hrvatski jezik i književnost na inozemnim sveučilištima, stručnjaci koji se bave slavističkim i kroatističkim temama na različitim znanstvenim ustanovama te prevoditelji s hrvatskoga jezika. Na 52. seminaru Zagrebačke slavističke škole sudjelovali su polaznici koji su se prijavili na natječaj Agencije za mobilnost i programe EU i Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

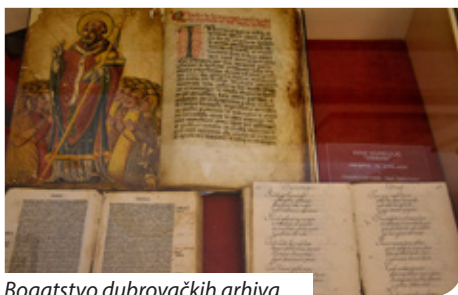
Sve je zanimljivo

U radu Seminara sudjelovalo je 60 inozemnih slavista: sveučilišnih nastavnika, znanstvenika i prevoditelja kojima su hrvatski jezik i književnost primarni znanstveno-stručni interes te studenata stipendista, uključujući i potomke hrvatskih iseljenika i pripadnika hrvatske manjine iz europskoga susjedstva.... Polaznici Seminara došli su iz dvadeset zemalja: Austrije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Češke, Finske, Francuske, Grčke, Italije, Kine, Litve, Mađarske (troje), Njemačke, Poljske, Sjeverne Makedonije, Slovačke, Slovenije, Srbije, Ujedinjenoga Kraljevstva i Ukrajine.

U nastavnome dijelu programa polaznici su u četrnaest različitih lektorata i prose-

Sudionici seminara

Bogatstvo dubrovačkih arhiva

minara usavršavali svoje znanje hrvatskoga jezika te obrađivali jezikoslovne, književne i kulturne teme. Seminaristi su također slušali znanstvena predavanja tematski usmjerena na središnju temu Seminara – *(Kratki) spojevi u hrvatskome jeziku, književnosti i kulturi*. Predavači na Seminaru bili su ugledni sveučilišni profesori i kulturni djelatnici iz Hrvatske i inozemstva: Ivana Vidović Bolt, Tomislav Bogdan, Iva Nazalević Čučević, Cvijeta Pavlović, Tomislav Stojanov, Tatjana Jukić Gregurić, Kristian Novak, Davor Nikolić, Irina Budimir, Etami Borjan, Zrinka Jelaska, Miranda Levanat-Peričić, Stjepan Kراسić, Krystyna Pieniżek-Marković.

Kulturna zbivanja održavala su se u poslijepodnevnom i večernjim satima. Za polaznike su organizirana stručna razgledavanja dubrovačkih znamenitosti te stručni izleti na Elafitsko otočje, u Cavtat i u Trsteno. Polaznici su sudjelovali i na dijelu popratnog programa Dubrovačkih ljetnih igara. Na dvjema filmskim večerima gle-

dali su višestruko nagrađivani hrvatski film „Goli“ redateljice Tihe K. Gudac te su im predloženi tzv. hrvatski kozerijski filmovi. Zanimljiva je bila i Književna večer na kojoj je gost bio višestruko nagrađivani suvremeni pisac Kristian Novak.

Izvor: zagrebacka-slavistica-skola.com
Pripremila: BPB

TRENUTAK ZA PJESMU

Ti, koji si nevidljiv

Nemoj se ljutiti na me što često kažem – dragi, pomози.
Osim tebe, koga dozivati mogu dok u meni prah vene,
od samoće se ježi.

Drugi su otišli kamo poslao si njih; svi čekaju, iza brijega, sunce da se javi.

Zato, dok vremena ima, dođi.
Ti, koji si nevidljiv.
I ne rađaš se iz tjeskobe.

Veselko Koroman

KLAPA „DIČAKI“ U CRIKVENICI

Klapa „Dičaki“ drugu godinu zaredom održala je svoju turneju u Crikvenici u matičnoj domovini. Bio je to treći posjet Klape „Dičaki“ staroj domovini, ističu njezini članovi. Klapa sve veći uspjeh doživljava iz dana u dan, što je dokaz njezina razvoja i sazrijevanja. Pokazala je to i spomenuta turneja.

Već je poznato da je Klapa „Dičaki“ osnovana 2015. godine u Čembi, u južnom Gradišću u Austriji. Pod vodstvom ondašnjeg seoskog kantora i školskog direktora Andreasa Benčića počelo je pet „dičaka“ u starosti od 12 do 18 godina četveroglasno pjevati u crkvi na različite blagdane. Mladoj klapi 2018. godine pridružili su se i zreliji „dičaki“ s ove i one strane austrijsko-mađarske granice. U 18 mjeseci prije korone imala je Klapa „Dičaki“ ukupno 31 veći i manji nastup. Vrijeme pandemije koristili su za snimanje triju CD-a pod nazivom „Klupska veza Gradišće – Hrvatska“ s gradišćanskohrvatskim narodnim jačkama – snimljene većinom a capella i s više-manje poznatim pjesmama iz Dalmacije. Klapa je dosad nastupala u Austriji, Mađarskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Hrvatskoj. Članovi su iz triju austrijskih sela, Čembe, Čajte i Vincjeta, te iz triju mađarskih, Priske, Hrvatskog Židana i Gornjeg Četara. To je višegeneracijska klapa, pjevači imaju između 16 i 73 godine.

Klapa „Dičaki“ pjeva na tri načina: a capella (bez instrumenata), uz pratnju pojedinih instrumenata (gitara, klavir, akordeon) te uz pratnju tamburaškog ili pop-sastava, a pjeva narodnu, duhovnu i zabavnu glazbu.

Na inicijativu umjetničkog voditelja Andreasa Benčića i voditelja Klape „Kastav“ Saše Matovine se je jur 2022. ugodilo pokrenuti europski naobrazbeni projekt u programu ERASMUS+ pod naslovom „Škola tradicijskog pjevanja – School of traditional singing“ uz sudjelovanje partnera iz pet zemalja: Austrije, Hrvatske, Mađarske, Slovenije i Slovačke.

Sve iskustvo stečeno u proteklom godinama ohrabrilo je klapu da krene s gostovanjima u Hrvatskoj, staroj domovini gradišćanskih Hrvata, ali i domovini i postojbini klapskog pjevanja. Za jačanje klapske pjesme pred Dalmatincima, Istrijanima i uopće Hrvatima treba se jako dobro pripremiti.

Voditelj klape Andreas Benčić o tome nam govori: „Redoviti nastupi su važni, ali skupno putovanje smo i dobro koristili za vježbanje. Dokle se doma samo vježbamo jednog u tajednu, kada imaju jačkari čudakrat i druge obaveze i nisu na proba, na ovakovom skupnom putovanju prez druge brige moremo čuda intenzivnije vježbati. A socijalni aspekti su pri tom isto važni.“ Doda-

U Crikvenici

je: „Probali su svaki dan po ručenju i navečer, ako nisu imali nastup. Za to su imali dobru priliku u hotelu Vila Ružica u Crikvenici, kade jim je stala na isključivo raspolaganje klimatizirana dvorana. Svakidašnje jačenje do 2-3 ur pre podne i navečer da naravno pelja do čuda bolji rezultatov, osebito što se tiče sinkroniziranja i dinamike.“

Ovo je lito Klapa „Dičaki“ kot i lani imala nastup za goste na terasi hotela Vila Ružica. Drugi nastup imali su na priredbi mjesne Kulturne Udruge u Jadranovu. Dokle je ovde bio nastup vrimenski ograničen, pošto su jačile ovde tri klape i jedan zbor. Cjelovečernji koncert su „Dičaki“ imali 13. jula na velikoj i prelijoj terasi ekskluzivnoga hotela Kvarner Palace u Crikvenici, gde su bili jedini ki su oblikovali cijeli večer za brojne goste hotela.

Pri svakom nastupu se je klapa držala principa da prvo predstavi a capella gradišćanskohrvatske narodne jačke koje je peljač Andrija Benčić sam aranžirao za klapsko pjevanje. Drugi dio koncerta sastojao se od više-manje poznatih dalmatinskih klapskih hitov. I ov put klapu je na klaviru pratio Matija Moslavac iz Hrvatske. Dobro zavježban program imaju za sada toliko, da su završni večer jačili već od pol ure narodne i već od jedne ure zabavne jačke. A potom su išli od pozornice doli i još dalje uz stol zabavljali goste uz pratnju tambure, basa i gitare.

Razlog da je Klapa „Dičaki“ ov put bila kraće na turneji (od 8. jula do 14. jula) je ležalo med drugim na tom, da je nedilju pred tim, 7. srpnja 2024., bila pozvana da nastupi i pri folklornom otpodnevju prilikom 50. obljetnice Folklorne grupe „Stalnost“ u Čajti, rekao nam je voditelj Benčić.

A da su domaćini bili zadovoljni gostovanjem Klape „Dičaki“ govore i njihovi komentari na društvenim mrežama u kojima su najavili interes da bi rado opet primili Klapu „Dičaki“ u Hrvatskoj.

Direktorica hotela Kvarner Palace Kristina Bukovac rekla je: „Dragi Dičaki, bila nam je čast ugostiti vas! Hvala od srca na predivnoj večeri koju ste pripremili našim gostima, ništa ne učini atmosferu tako lijepom u ljetnim večerima kao zvuci klapske pjesme! Veselimo se novim susretima!“ Hotel Vila Ružica: „Hvala našim vjernim gostima iz Klape ‘Dičaki’ na divnom druženju uz pjesmu. Nadamo se posjetu i sljedeće godine.“

Slobodan Stefanović

Foto: Julianna Györfvári Harsányi

Bogatstvo...

Iz prošlosti sela Gare

NARODNOSNI DAN HRVATA U ANDZABEGU

U organizaciji Hrvatske samouprave Andzabega 19. listopada u Kulturnom centru „Gyula Szepes” proslavljen je Narodnosni dan Hrvata u Andzabegu.

Gradonačelnik Andzabega László Csőzik, koji je također rackoga podrijetla, u svojem pozdravnom govoru podsjetio je da su u Érdu u 18. i 19. stoljeću Mađari bili manjina, a bilo je i razdoblje kad su dominirali Raci. „Ako se osvrnemo na našu povijest, Racima dugujemo zahvalnost jer su osigurali opstanak naselja i njegove civilizacije. Puno je tradicija povezano s njima, a njih dalje prenose Hrvatska samouprava Andzabega i skupina 'Igraj kolo'", dodao je László Csőzik zaključivši da bi bio sretan da na ovakve priredbe dođu ne samo Hrvati nego svi stanovnici mjesta jer bi tako naselje postalo bogato raznolikošću.

Plesna skupina „Igraj kolo”

Pjevački zbor „Jorgovani”

Usljedio je kulturni program unutar na kojem su nastupili erčinski Pjevački zbor „Jorgovani” i Plesna skupina „Jabuke”, tukuljski Muški zbor te Zbor „Komšije”, tukuljski Južnoslavenski plesni ansambl te domaća Plesna skupina „Igraj kolo” i Orkestar „Kolo” pod vodstvom Lászlóa Halásza.

Predsjednica Hrvatske samouprave Andzabega Janja Hudák kaže da je njezina baka bila rackog podrijetla iz starog dijela sela. Čak u njezino vrijeme hrvatske subetničke skupine iz Erčina, Andzabega i Tukulje držale su se zajedno. Brakovi su se sklapali između Raca iz tih triju sela i često su se posjećivali.

Na Narodnosni dan Hrvata u Andzabegu pozvane su i novoformirane hrvatske samouprave okolnih naselja. „Željeli bismo se upoznati s novonastalim tijelima jer je u nekoliko mjesta došlo do promjena. Tako je i u Andzabegu. Dok se prije hr-

vatska samouprava sastojala od tri člana, sad nas je petero jer se u našem gradu povećao broj Hrvata”, istaknula je predsjednica samouprave.

U skoroj budućnosti održat će se još jedno slično događanje na kojemu će se posjetitelji moći upoznati s hrvatskom narodnošću, ali i s drugim narodnostima iz Andzabega. Hrvatska samouprava Andza-

bega i ove godine, četvrti put, organizira Plesničnicu narodnosti.

„Događanje ćemo održati 1. prosinca u Kulturnom domu 'Gyula Szepes'. U Érdu već postoji deset narodnosnih samouprava i sve su pozvane. Rado se odazivaju na ovu prigodu, a zainteresirane ćemo dočekati uz degustaciju hrane, plesničnicu i plesne koreografije. Ako želite naučiti grčke, srpske, njemačke, hrvatske i druge narodnosne plesove, rado ćemo vas naučiti”, zaključila je Janja Hudák.

Usljedio je predavanje dr. Józsefa Szilágyija o povijesti Raca.

Za sve uzvanike priređen je domjenak od hrvatskih specijaliteta kao što su je papula, punjeni kupus i druge delicije. Nakon završetka programa plesničnica se nastavila u auli Kulturnog doma.

Kršul

Foto: Facebook – László Csőzik

Naša Marija – 120 ljet jačke Zdrava Diva

U Dumovićevoj kući u Prisiki, u kojoj je smješten Muzej i Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, 20. rujna otvorena je pripremena izložba pod naslovom „Naša Marija – 120 ljet jačke Zdrava Diva“. Izložbu je priredio djelatnik Zbirke dr. Sandor Horváth.

Hrvatski muzej u Priski još je u kolovozu uputio javni poziv sljedećeg sadržaja: „Pred 120 ljet, 1904. ljeta je napisao na staru češku notu hrvatski jezuit, Petar Perica tekst 'Zdravo Djevo'. Gradišćanskohrvatski svećenik, Ignac Horvat je čuo ovu jačku 1930. ljeta u Zagrebu i ju donesao i prepisao za Gradišćanske Hrvate. Blažena Divica Marija je 'Kraljica Hrvata'. Tako je jedna, od najobljubljenijih jačak 'Zdrava Diva'.

mjesto u njihovim srcima i za koje se veže nekakva priča. U vitrinama se mogu vidjeti kipovi, slike, fotografije i još razni nabožni predmeti.“

Priredbu je pozdravnim riječima otvorio farnik Vincijete Branko Kornfeind, a o nastanku izložbe i o raznim predmetima govorio je suradnik muzeja te etnolog dr. Sandor Horvat. Otvorenju izložbe nazočio je i farnik Hrvatskog Židana te utemeljitelj

Otvaranje izložbe

Mi, Gradišćanski Hrvati imamo 'svoju Mariju': jedan kip ili skulpturu, ili oltar iz kipom Marije. Većinom imaju ove 'naše Marije' svoje osebujno mjesto pri nas, uz nas – a posebno u našem srcu. Imaju ove 'naše Marije' i svoje povidajke, štorice zbog ki nam zna biti još miliji 'naša Marija'.

Prosimo Vas, posudite nam 'vašu Mariju' za dva masece, od početka septembra do kraja oktobra za Zbirku sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj u Prisiki. Vaše misli i vaše povidajke moraju stati polag 'vaše Marije'. (Rado ćemo mi napisat ako vam se grosti pismeno dokumentirati.) I tako ćemo s vami napraviti novu privremenu izložbu 'NAŠA MARIJA' za 120. jubilej svim nam drage jačke 'Zdrava Diva'."

Organizatori su se i sami iznenadili odazivu na prikupljanje predmeta za izložbu. On je bio velik i iz cijelog Gradišća. Voditelj Muzeja Andrija Handler rekao je: „Na naš poziv iz raznih gradišćanskohrvatskih naselja posudili su nam dragi ljudi njihove omiljene Marije, koje imaju posebno

Zbirke Štefan Dumović. Za glazbeni okvir brinuo se prisikički Zbor „Zviranjak“.

Sakupilo se za izložbu i predmeta i zanimljivih priča o tome kako i kad su nabavljeni pojedini sakralni predmeti povezani s likom Marije. Izložena je Marija s oltara iz Vinjeta, Marija iz undanske crkve, za koju kazuju kako su je naseljeni Hrvati sa sobom donijeli iz pradomovine prije gotovo 500 godina i koja se sačuvala do danas. Lik Blažene Djevice Marije za svakog vjernika ima posebno značenje – jednima je zagovornica, jednima zaštitnica, jednima Majka nebeska. Svatko od nas ima sliku koju čuva ili priču koja je povezana s Marijinim likom. Oko vrata nosimo lik Marije na medaljonima. Sve to su vjernici posudili i ispričali za spomenutu izložbu.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Zbirka sakralne umjetnosti

PRISIKA – Kako doznaje Hrvatski glasnik, u prisikičkoj crkvi cvetog Egidija 1. rujna blagoslovljeni su obnovljene crkvene orgulje u sklopu svete mise na hrvatskom jeziku koju je prevodio dijamantni misnik Antal Németh. Nakon mise slijedilo je druženje uz undanske tamburaše i bal s Pinka Bandom do zore.

Javno priznanje Grubišnog Polja uručeno Robertu Ronti

Grubišno Polje 12. rujna svečanom sjednicom Gradskog vijeća proslavilo je Dan grada. Proslavilo ga je na blagdan Imena Marijina, koji se u grubišnopoljskoj Župi sv. Josipa slavi od 1907. godine.

Prije svečane sjednice položeni su vijenci kod spomenika hrvatskih branitelja te je služena sveta misa u crkvi sv. Josipa. Vijence je položila i Hrvatska samouprava Šeljina.

U kinodvorani Centra za kulturu i informiranje dr. Franjo Tuđman održan je središnji dio proslave: svečana sjednica Gradskog vijeća. Bila je to prilika za obraćanje domaćina, ali i pozdrave i čestitke gostiju.

Gradonačelnik Zlatko Mađeruh prisjetio se ponajprije onih koji su život dali za grad i za Hrvatsku. Zahvalio je braniteljima, obiteljima poginulih branitelja i građanima koji su obranili grad i Republici Hrvatskoj vratili 1500 km² još 1991. godine.

Svečana sjednica Gradskoga vijeća bila je prilika i za dodjelu javnih gradskih priznanja. U skladu s prijašnjom odlukom Gradskoga vijeća dodijeljeno ih je sedam. Među njima Plakatu grada Grubišnog Polja dobio je i ravnatelj Osnovne škole „Géza Kiss“ iz Šeljina te predsjednik Hrvatske samouprave Šeljina Robert Ronta. Dodijeljena mu je

Priznanje uručeno Robertu Ronti

za izniman doprinos u suradnji Grubišnoga Polja i Šeljina.

Sjednici je nazočio i gradonačelnik Šeljina Attila Nagy i dio zastupnika Hrvatske samouprave Šeljina. Osnovna škola Ivana Nepomuka Jemeršića ima dugogodišnju

kontinuiranu suradnju s Osnovnom školom „Géza Kiss“, a dva su grada i pobratimljena. U održavanju prijateljskih veza velike zasluge ima i Hrvatska samouprava Šeljina.

*Branka Pavić Blažetin
Foto: Michael Palijan*

32. prekogranični polumaraton

U organizaciji Sportskih zajednica grada Virovitice i grada Barče 21. rujna 32. put održan je prekogranični polumaraton između Virovitice i Barče, dvaju susjednih pograničnih gradova.

Svake godine gradovi se izmjenjuju za start i cilj. Ove godine start je bio u Virovitici, a cilj u Barči. Start polumaratona bio je ispred virovitičke Gimnazije Petra Preradovića, a cilj ispred bazenskog kompleksa u Barči. Start utrke na 3,2 kilometara bio je na graničnom prijelazu u Terezinu Polju. Na utrkama je sudjelovalo 127 hrvatskih i 67 mađarskih trkača, a utrke su ostvarene u okviru programa Europske mobilnosti. Vrijeme je poslužilo atletičare, pa su bez većih problema svladali dionice za koje su se prijavili. U utrci je uspješno sudjelovao virovitičko-podravski župan Igor Andrović, koji je u svojoj kategoriji zauzeo treće mjesto.

Medalje i pehare najboljim sudionicima uručili su zamjenica virovitičkog gradonačelnika Vlasta Honjek-Golinac i predsjednik Sportske zajednice grada Barče Zoltan Varga.

U apsolutnoj kategoriji, u utrci na 3,2 km, pobijedili su Gabriijela Knežević i Ante Blažević, oboje članovi Atletskog kluba „Vi-

rovitica“, dok su u utrci na 21,1 km apsolutni pobjednici bili Oliver Orešić i Dubravka Mesec. Posebne pehare dobili su najmlađi i najstariji sudionici utrke. Najmlađi su bili Darma Rončević i Neo Čvek, a najstariji Eva Lutz i Zlatko Milošević. Za polumaraton se prijavilo 11 mađarskih sudionika, a za kratku stazu 54.

Branka Pavić Blažetin

Interreg VI-A Mađarska – Hrvatska 2021. – 2027.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske kao Upravljačko tijelo Programa te Ministarstvo vanjskih poslova i trgovine Mađarske kao Nacionalno tijelo u programu objavili su 2. rujna 2024. godine Prvi poziv za podnošenje projektnih prijedloga (CfP) Interreg VI-A Mađarska – Hrvatska Programa 2021. – 2027.

Rok za dostavu projektnih prijedloga je 29. studenoga 2024. u 12 sati po srednjoeuropskom vremenu kako to bilježi sustav INTERREG+. Pokušaji podnošenja nakon navedenog roka blokirat će INTERREG+ aplikacijski modul te se prijave ne mogu podnijeti.

Mala stranica

Slikovnica „Ljenjivac Željko i jež Mato” predstavljena u Santovu i Pečuhu

U Hrvatskoj osnovnoj školi u Pečuhu 22. listopada održana je promocija slikovnice „Ljenjivac Željko i jež Mato”, najnovijeg izdanja nakladničke kuće „Croatica”. Knjigu su predstavili ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin i suautor knjige Dejan Fajfer, koji je knjigu napisao u suautorstvu sa svojom kćeri Lili, učenicom Hrvatske škole Miroslava Krleže. Učenici prvih i drugih razreda dočekali su goste iz svijeta dječje mašte – ljenjivca Željka i njegova prijatelja, ježa Matu.

Dejan Fajfer, Timea Šakan-Škrilin i mlada autorica Lili na pečuškoj promociji

U auli santovačke hrvatske škole okupilo se stotinjak djece nižih razreda, učitelja, nastavnika i roditelja. Nazočne je srdačno pozdravila ravnateljica škole Marija Žužić Kovács, među njima posebno ravnateljicu Croatice Timeu Šakan-Škrilin i suautora knjige Dejana Fajfera, kojega santovačka djeca dobro poznaju kao glumca Hrvatskog kazališta u Pečuhu. Knjiga je predstavljena kroz zanimljiv razgovor

koji je Timea Šakan-Škrilin vodila sa suautorom slikovnice Dejanom Fajferom. Razgovarali su o ideji, nastanku knjige i porukama priče iz Šumograda. On je govorio o vrijednostima kao što su prijateljstvo, međusobno poštovanje, ljubav, ali i o suautorici, svojoj kćeri Lili koja pisanjem ove priče može biti poticaj drugoj djeci i mladima. Nadalje, predstavio je djeci i neke zanimljivosti o životinjama, životinjskom svijetu, posebno osobinama i navikama ljenjivca i ježa. Uz pokušaj da se u priču uključe i djeca bilo je ne samo razgovora nego i zajedničkog pjevanja uz oponašanje glasanja različitih životinja, što su učenici odmah radosno i veselo prihvatili. Na kraju je ravnateljica Croatice

Dio učenika na santovačkoj promociji

ukratko predstavila i druga nedavno objavljena izdanja: „Malu Bibliju u slikama”, prvu slikovnicu na hrvatskom jeziku koja tiskana davne 1874. u Pešti, te molitvenik i pjesmaricu „Pjevajte Gospodinu”.

Nakon završetka promocije više je roditelja, baka i nastavnika uzelo slikovnice koje će im zasigurno poslužiti kao zanimljivo štivo u obitelji s djecom i unucima ili u školi s učenicima.

S. B.

Spomendan biskupa Ivana Antunovića u Aljmašu

Otvorenjem prigodne izložbe, misnim slavljem, polaganjem vijenaca, prigodnim kulturnim programom i hrvatskim balom u subotu 19. listopada u Aljmašu je održan već tradicionalni Spomendan biskupa Ivana Antunovića (1815. – 1888.). Priredbu u znak sjećanja na preporoditelja bačkih Hrvata organizirale su Kulturna udruga bunjevačkih Hrvata, Hrvatska samouprava Aljmaša i mjesna rimokatolička župa.

Sudionici spomendana poslije mise

Dan je započeo otvorenjem i razgledavanjem prigodne izložbe u Domu bunjevačkih Hrvata „Fészekház” uz prigodne stihove učenika i pjesmu Ženskog pjevačkog zbora iz Aljmaša. Nastavljen je misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje je u župnoj crkvi predvodio vlč. Sabolč Tomašković, upravitelj dušnočke župe, a s njime suslužio aljmaški župnik Balázs Joó. Poslije

mise održan je koncert Ženskog pjevačkog zbora „Ružice” iz Kalače i Ženskog pjevačkog zbora iz Aljmaša. Uslijedilo je polaganje vijenaca ispred župnog ureda kod spomen-ploče biskupa Antunovića uz prigodne stihove o Ivanu Antunoviću koje je kazivala predsjednica hrvatske samouprave Valerija Petrekanić, a pjevanjem uljepšao Ženski pjevački zbor iz Aljmaša.

Velečasni Sabolč Tomašković

Ženski pjevački zbor „Ružice” iz Kalače

Spomen-ploču u čast biskupu Ivanu Antunoviću ponovno je posvetio velečasni Sabolč Tomašković.

Vijence su položili gradonačelnik Balázs Németh, zastupnik glavnogradske hrvatske samouprave Attila Szoboszlai, predstavnici aljmaških i kalačkih Hrvata te aljmaške njemačke samouprave. Nakon svečanosti župnik Balázs Joó okupljene je ugostio u župnom uredu.

Druženje sudionika i gostiju nastavljeno je u gostionici „Sárگا Csikó” uz prigodni kulturni program u kojem su nastupili polaznici hrvatske skupine u osnovnoj školi, vrtičari, KUD „Zora” i aljmaški pjevački zbor. Spomendan je završen hrvatskim balom uz pečuški Orkestar „Baranja”. Priredba je ostvarena uz potporu Vlade Mađarske preko Fonda „Gábor Bethlen” i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

S. B.

VI. Memorijalni košarkaški turnir „Dražen Petrović“

„Košarka posjeduje čistoću koja se lako prenosi u bilo koji jezik. Košarka je moj život. Nikad neću prestati voljeti košarku.“

Citirajući Draženove misli o sportu i o životu, koje su i danas nadahnuće za nove generacije mladih košarkaša, ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan svečano je otvorila VI. Memorijalni košarkaški turnir Dražena Petrovića.

Početak rujna ove godine u Zagrebu je odigrana Memorijalna utakmica u čast Draženu, u listopadu (na Draženov rođendan) očekuje se premijera dugometražnog igranog filma o životu te sportske ikone, a 27. rujna u sportskoj dvorani HOŠIG-a prisjećalo se na svjetsku košarkašku zvijezdu.

Na košarkaškom turniru Dražena Petrovića ove godine sudjelovalo je 60 mladih sportaša koji su stigli iz Srednje škole „Hrvatski kralj Zvonimir“ s otoka Krka (iz samoga grada Krka, njihova momčad prvi put sudjeluje na turniru), VII. gimnazije iz Zagreba, Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Kr-

Sudionici turnira

S nagradom u ruci

Državni tajnik Soltész i veleposlanik Andrić posjetili su turnir

leža” iz Pečuha, Srpskog zabavišta, osnovne škole, gimnazije i kolegijuma „Nikola Tesla” iz Budimpešte, Općeprosvjetojnog centra Nijemaca iz Baje. Naravno, sudjelovali su i domaćini iz HOŠIG-a.

Kao svečani uvod u turnir prisutni su mogli pogledati izvedbe HOŠIG-ove Literarne i plesne skupine „Tamburica”.

Prisutnima se pozdravnim govorom obratio državni tajnik za vjerska i narodnosna pitanja pri Uredu predsjednika Vlade Mađarske Miklós Soltész, koji je ispričao kako je imao priliku uživo gledati nastup košarkaškog genija za ekipu Cibone 1986. u Budimpešti. Poručio je mladima da je na svakom životnom putu znanje najvažnije te dodao: „Ovaj turnir potvrđuje da možemo živjeti u miru svi – Hrvati, Mađari, Nijemci, Srbi. Najvažnije je prijateljstvo i mir.”

Uzbudljiva igra prvog dana turnira rezultirala je bodovima: Pečuh – Zagreb 16 : 49, SOŠIG – HOŠIG 56 : 33, Kralj Tomislav – Krleža 35 : 26, HOŠIG – Baja 36 : 57, Zagreb – Kralj Tomislav 41 : 13. Nakon rezultata utakmica drugog dana turnira (Zagreb – Baja 21 : 33, SOŠIG – Kralj Tomislav 65 : 22, Krleža – HOŠIG 33 : 45,

Zagreb – Kralj Tomislav 47 : 14, Baja – SOŠIG 24 : 35) bila je jasna slika pobjedničke ljestvice.

U popodnevним satima 28. rujna u HOŠIG-ovoj auli ravnateljica je svečano proglasila pobjednike turnira te predala povelje, medalje i pehare.

Prvo mjesto pripalo je ekipi SOŠIG-a, drugo mjesto zauzela je ekipa Općeprosvjetojnog centra Nijemaca iz Baje, a treće mjesto osvojila je VII. gimnazija iz Zagreba. Najboljim strijelcem proglašen je, kao i prošle godine, Előd Virág iz košarkaške ekipe Općeprosvjetojnog centra Nijemaca iz Baje, a najbolji igrač turnira bio je Matija Andrić iz Srpskog zabavišta, osnovne škole, gimnazije i kolegijuma „Nikola Tesla”.

Događanju su nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, savjetnica hrvatskog veleposlanstva Marina Sikora, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, voditelj Glavnog odjela državnog tajništva za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Richárd Tirsi, predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić.

Kršul

Dejanu Divjaku Nagrada za mlade talente Grada Pečuha „Márk Tamás”

Dejan Divjak učenik je 10. razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu u Pečuhu. Živi u Pečuhu u hrvatskoj obitelji. Roditelji su mu podrijetlom šokački Hrvati iz Katolja. Dejan je i igrač vaterpola, i to dobar igrač. U sklopu proslave Dana grada Pečuha 1. rujna Dejanu je pečuški gradonačelnik uručio nagradu samouprave grada Pečuha za mlade talente „Márk Tamás” (Pécs Város Fiatal Tehetsége Díj). Dejan Divjak tu je nagradu dobio kao priznanje za skroman i izvanredan sportski rad. Dejan je i igrač u mađarskoj reprezentaciji U-16, koja je u lipnju 2024. osvojila brončanu medalju na Svjetskom prvenstvu u vaterpolu na Malti.

Vaterpolo je počeo igrati u drugom razredu osnovne škole, a u početku i nije bio previše zainteresiran. Danas voli igrati vaterpolo i intenzivno se njim bavi. Njegova vrsta U-15 pobijedila je na europskom prvenstvu koje se igralo prošle godine u Crnoj Gori. Cilj mu je biti izvrstan igrač, igrati na Olimpijadi, a u dalekoj budućnosti i u nekom hrvatskom vaterpolskom klubu. „Meni je vaterpolo sve, to mi je život”, rekao je Dejan.

Gradonačelnik Pečuha uručuje nagradu Dejanu

Za Dejana će vodstvo njegova pečuškog kluba (Pécsi Sportiskola) reći kako je on igrač i mladić velika srca, jako vrijedan, skroman igrač koji najviše igra na poziciji centra ili beka te ima izvrsnu tjelesnu kondiciju. Pečuški talent Dejan Divjak, odgo-

jen u pečuškom klubu, trenutačno je jedan od najboljih juniorskih igrača u Mađarskoj. Sigurno ćemo još čuti za ovog petnaestogodišnjaka, kojemu želimo puno uspjeha na njegovu sportskom putu.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Facebook

SEVERINA

Live Koncert

PÉCS EXPO CENTER (Pečuh, Megyeri út 72.)

27.12.2024. 19:00 petak

Ulaznice:
Tixa.hu
Líra-Móra Könyvesbolt -
Árkád Pécs
RoseHill Szolárium Pécs, Polgárszőlő u. 8.
Baja Tourinform Iroda
Mohács Tourinform Iroda